Staţiunea de Cercetare-Dezvoltare pentru Pomicultură Băneasa, între tradiţie şi inovaţie

● Proiecte pentru agricultura viitorului şi noi direcţii de dezvoltare

Cercetarea agricolă reprezintă una dintre resursele esenţiale pentru dezvoltarea unei agriculturi competitive, adaptate schimbărilor climatice şi cerinţelor economice actuale.
În acest context, Staţiunea de Cercetare-Dezvoltare pentru Pomicultură Băneasa îşi propune să valorifice experienţa acumulată de-a lungul timpului şi să o transforme într-un punct de plecare pentru proiecte moderne, tehnologii noi şi soluţii concrete destinate sectorului pomicol.
Activitatea şi perspectivele instituţiei ne-au fost prezentate, cu prilejul găzduirii celei mai recente reuniuni a Colegiului Prefectural Ilfov, de directorul staţiunii dr. ing. membru asociat al Academiei de Ştiinţe Agricole şi Silvice (ASAS) Cătălin Viorel Oltenacu, cercetător ştiinţific gradul I. Instituţie publică aflată în subordinea ASAS "Gheorghe Ionescu-Şişeşti", staţiunea face parte din reţeaua naţională de cercetare pomicolă, alături de alte cinci staţiuni de profil, coordonate ştiinţific de ICDP Piteşti-Mărăcineni.

Carmen ISTRATE

O componentă importantă a eforturilor actualei conduceri a vizat salvarea şi recuperarea patrimoniului staţiunii, atât prin demersuri administrative şi juridice, cât şi prin reabilitarea şi readucerea în circuitul activităţilor de cercetare a clădirii istorice din Băneasa.

Potrivit directorului Cătălin Viorel Oltenacu, imobilul, construit în perioada 1936-1938, este asociat în istoria sa mai întâi cu numele industriaşului Nicolae Malaxa şi al filosofului Nae Ionescu, după care a devenit reşedinţa Mareşalului Ion Antonescu şi, ulterior, sediul Consiliului de Miniştri în timpul Primului Război Mondial. Concluzionând, Nae Ionescu este părintele spiritual al construcţiei, sub viziunea căruia acest monument a fost proiectat şi construit de arhitectul C. M. Cantacuzino în 1938, clădirea istorică aparţinând acum Staţiunii de Cercetare Dezvoltare pentru Pomicultură Băneasa, cea care a renovat-o şi i-a redat strălucirea de altădată.

În paralel cu recuperarea şi reabilitarea spaţiilor interioare ale clădirii, refacerea funcţionalităţii acestora şi punerea sediului nou în slujba activităţii de cercetare, conducerea staţiunii a fost nevoită să gestioneze o situaţie juridică şi patrimonială complicată, cu numeroase litigii privind terenurile şi actele prin care anumite suprafeţe au ajuns în alte administrări sau proprietăţi. Demersurile în instanţă au urmărit contestarea a zeci de titluri de proprietate şi contracte considerate prejudiciabile pentru patrimoniul instituţiei. Directorul a descris această perioadă ca pe un efort de durată, desfăşurat în condiţii dificile, în care activitatea de cercetare a trebuit continuată în paralel cu acţiunile juridice şi administrative. Pentru că recuperarea patrimoniului nu reprezintă doar o chestiune de proprietate, ci mai ales o condiţie pentru ca staţiunea să îşi poată păstra şi dezvolta capacitatea de cercetare!

Cercetare modernă, tehnologii şi infrastructură experimentală

În prezent, activitatea ştiinţifică este organizată în jurul Laboratorului de tehnologii şi inovare în pomicultură şi Laboratorului de resurse genetice şi ameliorare, iar staţiunea dispune, de asemenea, de două baze experimentale: una la sediul central din Băneasa, Bucureşti şi Baza Experimentală Moara Domnească, în comuna Afumaţi, judeţul Ilfov.

Direcţiile principale de cercetare vizează crearea, testarea şi omologarea de soiuri şi specii noi, dezvoltarea tehnologiilor adaptate schimbărilor climatice, digitalizarea, pomicultura ecologică, agricultura conservativă, tehnologii avansate pentru producerea materialului săditor de înaltă valoare agrobiologică, integrarea principiilor bioeconomiei şi agriculturii circulare şi conceperea de sisteme integrate de prevenire şi combatere a bolilor şi dăunătorilor.

Referindu-se la proiectele de cercetare şi investiţii deja finalizate, directorul Cătălin Viorel Oltenacu a menţionat, de exemplu, RoboFermier, Bio-Arca sau proiectul dedicat pepinierei pomicole. Aceste iniţiative au contribuit la consolidarea infrastructurii experimentale, la dezvoltarea agriculturii de precizie şi la o mai bună valorificare a resurselor genetice pomicole.

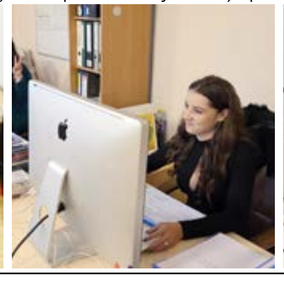

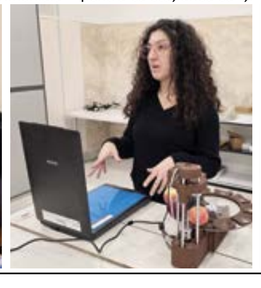

Prin proiectul RoboFermier, staţiunea îşi completează preocupările privind integrarea tehnologiilor moderne şi a soluţiilor digitale în activitatea agricolă. Direcţia este una importantă pentru viitorul pomiculturii, în condiţiile în care monitorizarea culturilor şi utilizarea instrumentelor tehnologice pot sprijini intervenţii mai bine fundamentate şi o gestionare mai eficientă a plantaţiilor.

Proiectul "Piaţa locală din fermă - BIO ARCA", finanţat din fonduri europene nerambursabile prin PNDR 2014–2020, Submăsura 16.4a (FEADR), face parte din portofoliul proiectelor finalizate ale SCDP Băneasa, contribuind la consolidarea cooperării cu mediul economic şi la valorificarea producţiei pomicole şi a rezultatelor cercetării. Proiectul a urmărit dezvoltarea unei pieţe locale pentru produse pomicole ecologice şi de calitate, prin lanţuri scurte de aprovizionare. Activităţile au inclus organizarea de evenimente şi târguri în ferme, participarea la târguri locale şi regionale, campanii de promovare prin reţele sociale şi materiale audiovideo, precum şi elaborarea broşurii „Promovarea şi comercializarea directă a produselor ecologice de calitate la SCDP Băneasa". Proiectul a contribuit astfel la dezvoltarea capacităţii staţiunii de promovare şi transfer al rezultatelor cercetării către producători şi consumatori.

Un rol important îl are şi proiectul privind pepiniera pomicolă, în contextul preocupărilor staţiunii pentru producerea materialului săditor cu valoare agrobiologică ridicată. Această direcţie este esenţială pentru înnoirea plantaţiilor şi pentru punerea la dispoziţia sectorului pomicol a unor materialuri săditoare adaptate cerinţelor actuale de producţie şi condiţiilor de mediu.

Rezultatele acestor proiecte se regăsesc într-o infrastructură experimentală consolidată, care include tehnologii de agricultură de precizie: platforme IoT, staţii meteorologice, senzori multiparametru pentru sol şi aer, echipamente de analiză şi monitorizare, camere 3D pentru observarea structurii plantelor şi capcane digitale cu inteligenţă artificială pentru identificarea dăunătorilor. Staţiunea dispune, de asemenea, de personal autorizat pentru pilotarea dronelor utilizate în cercetarea agricolă.

Toate aceste dotări permit trecerea de la observaţia tradiţională la monitorizarea mai precisă a culturilor şi la fundamentarea deciziilor pe baza datelor colectate din teren.

Proiecte noi şi investiţii pentru perioada 2027-2030

Planurile de dezvoltare include investiţii concrete în infrastructură şi extinderea activităţilor de cercetare. Un proiect pregătit în cadrul intervenţiei DR-18 vizează realizarea unei sere de 1.000 de metri pătraţi, destinată floriculturii şi culturilor de plante medicinale şi aromatice. Din suprafaţa totală, 400 de metri pătraţi ar urma să fie alocaţi culturii de Sideritis scardica (cunoscută prea puţin pentru proprietăţile sale deosebite, dar identificată popular ca planta din care se face "ceaiul de munte grecesc", de la poalele Olympului sau "ceaiul cosmonauţilor") , iar alţi 400 de metri pătraţi culturii de mentă. Valoarea totală estimată a proiectului, inclusiv TVA, este de 185.164 de euro, iar în prezent se pregătesc documentaţiile tehnice şi financiare.

Un alt proiect al SCDP Băneasa, depus în cadrul intervenţiei DR-19 – "Investiţii neproductive la nivel de fermă", din Planul Strategic PAC 2023-2027, finanţat prin Fondul European Agricol pentru Dezvoltare Rurală (FEADR) şi implementat prin AFIR, a fost selectat pentru finanţare. Proiectul vizează înfiinţarea unor perdele naturale de protecţie a culturilor agricole, cu scopul de a reduce efectele fenomenelor climatice extreme, de a îmbunătăţi conservarea solului şi a apei, de a creşte biodiversitatea şi rezilienţa exploataţiei agricole la schimbările climatice.

Portofoliul de cercetare al SCDP Băneasa mai include proiecte privind sistemele hortivoltaice (Horti-PV), bazate pe utilizarea duală a terenurilor pentru producţie horticolă şi energie fotovoltaică, tehnologiile conservative în pomicultură şi culturile de arbuşti fructiferi, precum şi dezvoltarea culturii dudului pentru sericicultură, inclusiv gestionarea durabilă a bazei furajere şi a resurselor genetice de viermi de mătase.

Cercetarea trebuie să ajungă în şcoli şi direct în ferme

O componentă importantă a activităţii staţiunii este apropierea cercetării de comunitate. Prin proiectul PomoSist4Edu – "Ştiinţa pomicolă mai aproape de elevi", instituţia urmărind promovarea cercetării horticole în licee, prin ateliere practice şi activităţi educaţionale. Rezultatele proiectului au fost reunite într-un ghid de bune practici, care poate constitui baza extinderii programului la nivel regional şi naţional, în parteneriat cu licee agricole, inspectorate şcolare şi alte instituţii de cercetare.

O altă iniţiativă, AgRI 2040, dezvoltată în colaborare cu Institutul de Cercetare-Dezvoltare pentru Protecţia Plantelor Bucureşti, propune o abordare directă a problemelor întâlnite de fermieri. Prin programul RADAR – Realitate, Analiză, Decizie, Aplicare, Rezultate - "cercetarea agricolă coboară în teren" sau, mai simplu, problemele identificate în livezi devin puncte de plecare pentru cercetare, testare şi găsirea unor soluţii care să fie ulterior aplicate în ferme.

Staţiunea urmăreşte, totodată, extinderea colaborărilor naţionale şi internaţionale în domeniul ameliorării speciilor pomicole, al resurselor genetice, al schimbului de expertiză şi al dezvoltării unor tehnologii moderne de producţie.

Investiţia în cercetare, investiţie în viitor

Directorul Cătălin Viorel Oltenacu a atras atenţia asupra decalajului major dintre România şi media europeană în ceea ce priveşte finanţarea cercetării. Datele prezentate de acesta indică o alocare de 0,09% din PIB în România, comparativ cu 0,69% la nivelul Uniunii Europene şi a adăugat că, deşi pentru 2026, creşterea propusă este de până la 0,13% din PIB, tot nu s-ar elimina diferenţa existentă.

Aşadar, finanţarea predictibilă, păstrarea specialiştilor şi atragerea tinerilor către cercetare sunt condiţii esenţiale pentru ca rezultatele ştiinţifice să ajungă în practică şi să sprijine economia locală. Prin proiectele derulate, investiţiile pregătite şi parteneriatele dezvoltate, Staţiunea de Cercetare-Dezvoltare pentru Pomicultură Băneasa îşi propune să consolideze rolul cercetării în agricultura românească. Obiectivul este ca experienţa acumulată, patrimoniul genetic şi infrastructura existentă să devină baza unor soluţii inovatoare, capabile să răspundă provocărilor agriculturii viitorului.

Refacerea interiorului sediului SCDP Băneasa a scos la iveală aparatură şi dispozitive de laborator care, graţie pasiunii arhivarului instituţiei, Fedeles Carmen, au fost recuperate şi recondiţionate spectaculos.
Acum, în spaţiile dedicate cercetării pot fi găsite la loc de cinste o balanţă analitică de laborator de tip ADB-200, realizată în jurul anilor 1950-1970, cu carcasă de lemn şi geamuri groase de sticlă pentru potecţie împotriva curenţilor de aer, coloană metalică centrală, două talere şi lupă de citire de bază, o balanţă analitică de laborator produsă de Herbert Vietzke Feinmesstechnik din Berlin, asemănătoare cu cea fabricată de Galileo Santorius Milano în jurul anului 1947, un microscop binocular de laborator lumiplan, Carl Zeiss Jenna, un microscop - proiector fabricat de Întreprindrea Optica Română în 1974 sau un planimetru Polar Compensator Reiss, fabricat cel mai probabil în peioada anilor 1950-1960. În biblioteca staţiunii sunt aranjate cu grijă, de asemenea, albume şi manuscrise vechi şi de aproape 100 de ani legate de activitatea de cercetare în domeniul pomicol.